

ՎԵՐԱՊԱՏՐԱՍՏՎՈՂ ՈՒՍՈՒՑՉԻ ՀԵՏԱԶՈՏԱԿԱՆ
ԱՇԽԱՏԱՆՔ

Հետազոտության թեմա՝ Աշակերտի ինքնուրույն գործունեության
կազմակերպման ձևերը

Հետազոտող ուսուցիչ՝ Նարինե Ծառուկյան

Դպրոց՝ ՀՀ Արմավիրի մարզի Լեռնագոգի միջնակարգ դպրոց

Մենթոր ուսուցիչ՝ Արմինե Անտոնյան

Ք. Արմավիր

2023թ.

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

ՆԵՐԱԾՈՒԹՅՈՒՆ.....3

ԳԼՈՒԽ I

ԱՇԱԿԵՐՏԻ ԻՆՔՆՈՒՐՈՒՅՆ ԳՈՐԾՈՒՆԵՈՒԹՅՈՒՆԸ.....5

ԳԼՈՒԽ II

ԱՇԱԿԵՐՏԻ ԻՆՔՆՈՒՐՈՒՅՆ ԳՈՐԾՈՒՆԵՈՒԹՅԱՆ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՄԱՆ
ՁԵՎԵՐԸ..... .10

ԵԶՐԱԿԱՑՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ.....15

ՕԳՏԱԳՈՐԾՎԱԾ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ.....18

ՆԵՐԱԾՈՒԹՅՈՒՆ

Ինչպես ասել է Մ.Կալինին՝ ուսուցիչը աշխատում է ամենապատասխանատու խնդրի վրա՝ նա ձևավորում է մարդուն: Սակայն մարդուն ձևավորելու և կյանքին պատրաստելու համար միայն գիտելիքներ տալը քիչ է: Առաջին կարևոր գործոնը երեխայի մեջ ինքնուրույնություն սերմանն է: Եվ միայն հանճարեղ ուսուցիչը կարող է աշակերտին մղել ինքնուրույն գործունեության:

Անդրադառնալով մեր հետազոտման թեմային՝ նշենք, որ մեր ուսումնասիրության թեման է <<Աշակերտի ինքնուրույն գործունեության կազմակերպման ձևերը>>:

Ստորև ներկայացրել ենք հետազոտական աշխատանքի նպատակները, խնդիրները, աշխատանքի նշանակությունը և արդիականությունը:

Հետազոտության նպատակը: Հետազոտության նպատակն է ուսումնասիրել աշակերտի ինքնուրույն գործունեությունը և դրա կազմակերպման ձևերը: Վեր հանել այն առանձնահատկությունները, որոնք բնորոշ են աշակերտի ինքնուրույն գործունեությանը:

Հետազոտության խնդիրները: Հետազոտության նպատակով պայմանավորված՝ առաջ են գալիս հետևյալ խնդիրները.

1. Ուսումնասիրել աշակերտի ինքնուրույն գործունեությունը :
2. Վեր հանել այն յուրահատկությունները, որոնք բնորոշ են աշակերտի ինքնուրույն գործունեության կազմակերպման ձևերին:
3. Գտնել միջոցներ, մեթոդներ, որոնք ավելի կնպաստեն աշակերտի ինքնուրույնության բարձրացմանը:

Հետազոտության նշանակությունը: Աշակերտի ինքնուրույն գործունեության կազմակերպման ձևերի համակողմանի վերլուծությունը հնարավորություն է տալիս գնահատել ներկա վիճակը, բացահայտել առավելությունները և թերությունները այդ ուղղությամբ:

Հետազոտության արդիականությունը: Աշակերտների ինքնուրույն գործունեության զարգացման խնդիրը այժմ դարձել մեր դպրոցների ամենանուրբ խնդիրներից մեկը: Մեր ուսումնասիրության թեման արդիական է այնքանով, որ դպրոցը պետք է սովորեցնի աշակերտին լուծելու զանազան պրպտողական, ճանաչողական և գործնական խնդիրներ: Դպրոցում պետք է ուսուցանել խնդրի լուծման այնպիսի մեթոդներ և հնարներ, որոնք այսօր համագործակցային ուսուցման բովանդակությունն են կազմում, որպեսզի վաղվա ճանապարհին աշակերտը պատրաստ լինի կյանքում նոր խնդիրների ինքնուրույն լուծմանը:

ԳԼՈՒԽ I

ԱՇԱԿԵՐՏԻ ԻՆՔՆՈՒՐՈՒՅՆ ԳՈՐԾՈՒՆԵՈՒԹՅՈՒՆԸ

Նախ նշենք, որ ինքնուրույնությունը յուրաքանչյուր անձի ներհատուկ և բնագոյային հատկություն է: Մարդն իր ծնված օրվանից ի վեր ձգտում է ինքնուրույնության: Օրինակ՝ տարբեր տարիքային փուլերում երեխան փորձում է իրեն հասանելի թվացող գործողությունները կատարել ինքնուրույն: Այսինքն՝ սա մի բնագոյային հատկություն է, որ երեխան ունի, և եթե մենք չենք խանգարում այս հատկության զարգացմանը, ապա այն ինքնաբոյս զարգանում է և արդյունքում ունենում ենք կայացած անձ և անհատ, ով հստակ գիտակցում է՝ ինչ է ցանկանում: Երեխայի ինքնուրույնության ձևավորմանը նպաստում է նաև նրան ազատելը սխալվելու վախից:

Աշակերտի ինքնուրույնության և ստեղծագործական մտածողության զարգացման խնդիրները այժմ դարձել են մեր դպրոցների ամենավճռական և առաջնահերթ խնդիրներից, որին պետք է առանձնահատուկ ուշադրություն դարձնել:

Երեխային դպրոցին նախապատրաստել ասելով շատ ծնողներ և նույնիսկ մանկավարժներ հասկանում են գիտելիքներով (գրել, կարդալ, թվաբանական հմտություններ) զինելը: Սակայն, առաջին հերթին երեխան պետք է ունենա ինքնուրույնություն:

Գիտելիքը դեռ զարգացում չէ: Գիտելիքով հարուստ երեխաները հաճախ սոցիալապես տհաս են, հուզականորեն անկայուն և զուրկ ինքնուրույնությունից: Դա տեղի է ունենում այն պատճառով, որ երեխան մի բանի հաշվին մեկ այլ բան է ձեռք բերում: Այսինքն, երբ երեխային զրկելով խաղից և ինքնաբոյս լինելու հնարավորությունից, պարտադրում ենք գիտելիք սերտել և տեղեկություններ կուտակել, կորցնում ենք անձնական զարգացման և ինքնուրույնության ձևավորման հնարավորությունները: Այս ամենի հետ մեկտեղ՝ աշակերտների մեջ չենք կարող ստեղծագործական միտք զարգացնել, եթե սովորելու ընթացքում նրանք սահմանափակվել են գլխավորապես վերարտադրողական գործունեությամբ, և բոլոր գիտելիքները մատուցվել են պատրաստի վիճակում: Ինքը՝ մտածողությունը, պատմականորեն առաջ է եկել Մարդու

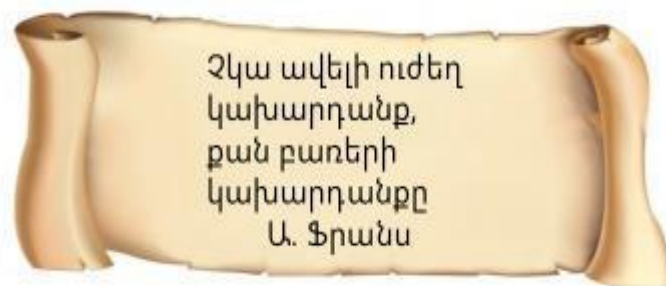
գործունեության պրոցեսում, կյանքի կողմից առաջադրված տարբեր խնդիրներ լուծելու անհրաժեշտությունից: Նպատակին հասնելու ճանապարհին հանդես եկած դժվարությունները առաջացնում են մտքի ակտիվ աշխատանք: Մարդը ըմբռնում է խնդիրը և ապա՝ փնտրում լուծման ուղիներ, դժվարությունները հաղթահարելու միջոցներ: Հաճախ, բարձր առաջադիմությամբ երեխաները, ավարտելով տարրական դպրոցը, հաջորդ դասարաններում հանդիպում են դժվարությունների՝ դասագրքի նյութերը լինում են բավական ծավալուն, աշակերտը ֆիզիկապես չի կարողակնում անգիր սովորել և այս փաստը դառնում է ետ մնալու պատճառ: Այսպիսով՝ ուսուցչի գերխնդիրն է դառնում, որ աշակերտները նյութը ոչ թե մեխանիկորեն անգիր անեն և մտապահեն, այլ այնպես անել, որ գիտակցաբար յուրացնեն:

Այսքանից կարելի է եզրակացնել, որ գիտելիքների գիտակցական յուրացումը պահանջում է սովորողների ակտիվություն, ինքնուրույնություն և պետք է բացառվի ֆորմալիզմը՝ ձևամոլությունը, որը չարիք է ցանկացած բնագավառում: Ձևամոլությունը առանց բովանդակությունը հասկանալու նյութն անգիր անելու գործընթացն է, իսկ դրա առկայության պայմաններում սովորողը նյութը լրիվ չի ընկալում, հիշում է այն, սակայն չի կարողանում կիրառել: Այս գործողությունները արգելակում են երեխաների զարգացումը և ավելի բարձր դասարաններում երեխաները հայտնվում են անօգնական վիճակում՝ գրքի շուրջ իրականացվող ինքնուրույն աշխատանքի, առաջադրանքի, ինքնուրույն լուծման, ստեղծագործական բնույթի աշխատանքների կատարման ընթացքում: Առաջադրանքի ծավալը նրանց ուժերից վեր է դառնում, աշխատանքի տեմպը՝ դանդաղ:

Նշենք նաև, որ երեխայի ինքնուրույնության ձևավորման գործում շատ մեծ և ծանրկշիռ դեր ունեն երեխաների ծնողները:

Երեխան դպրոց հաճախելուց առաջ արդեն իսկ պետք է լիարժեք տիրապետի ինքնուրույն ուտելու, իր պայուսակը դասավորելու, սանհանգույցից կոկիկ օգտվելու, իրեն հուզող հարցերը տալու, խնդրանքն արտահայտելու և այլ նմանատիպ տարրական հմտությունների: Բայց, հաճախ, ընտանիքում, որտեղ երեխային ամեն քայլափոխին կամ ծառայում են կամ թելադրում, այս հմտություններին շատ ուշադրություն չեն դարձնում: ԵՎ ինքնուրույնության պակասը ամենաշատն է խանգարում դպրոցում: Պետք է երեխայի մոտ ձևավորել պատասխանատվության գգացում, հասկացնելով, որ սովորելն իր պատասխանատվությունն է, ոչ թե ծնողի: Երեխային երևակայական խաղի մեջ ներգրավելով՝ կարելի է նրան վստահեցնել, որ դպրոցում սովորելն էլ իր աշխատանքն է, որ պետք է կատարի պատասխանատվությամբ, ինչպես դա անում են հայրը և մայրը: Կարևոր է երեխային թույլ տալ ինքնուրույն կատարել տնային առաջադրանքները, առանց միջամտելու նրա մտածողության գործընթացին:

ԵՎ պետք է հիշել, որ խրախուսանքը ավելի մեծ եռանդ է տալիս սովորելու համար, քան պատիժը: Երեխային պետք է տալ ավելի շատ ինքնուրույնություն, սխալվելու, իրենց սխալը վերլուծելու, հասկանալու և դրա հիման վրա գիտելիքներ ձեռք բերելու հնարավորություն: Եկեք ընդունենք բոլոր երեխաներին այնպիսին, ինչպիսին ծնվել են և փորձենք զարգացնել նրանց մեջ կյանքի համար կարևոր որակներ և հիշենք՝ Եթե երեխան անընդհատ քննադատվում է, Նա սովորում է մեղադրել:

Եթե երեխան ծաղրանքի է ենթարկվում,

Նա դառնում է ամաչկոտ:

Եթե շրջապատող աշխարհը թշնամանքով է
վերաբերվում, Երեխան պատրաստվում է պայքարի:

Եթե երեխան ապրում է ամոթանքի ենթարկվելով,
Ապա նրան չի լքում մեղքի զգացումը:

Եթե երեխան ապրում է
համաձայնությամբ, Ապա նա
համբերատար է լինում:

Եթե երեխան խրախուսվում է քնքշորեն,
Նա վստահում է մարդկանց:

Եթե երեխային արժանապատվորեն են վերաբերվում,
Նա սովորում է գնահատել:

Եթե երեխան ապրում է ազնվությամբ,
Արդարամիտ է դառնում:

Եթե երեխան ապրում է անվտանգության մեջ,
Սովորում է հավատալ:

Եթե երեխան խրախուսվում է,
Սովորում է գնահատել իրեն:

Եթե երեխան ընդունված է և բարեկամությամբ է շրջապատված,
Մեր կգտնի այս աշխարհում

ԳԼՈՒԽ II

ԱՇԱԿԵՐՏԻ ԻՆՔՆՈՒՐՈՒՅՆ ԳՈՐԾՈՒՆԵՈՒԹՅԱՆ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՄԱՆ ՁԵՎԵՐԸ

Պատմիր ինձ և ես այն կմոռանամ,
ցույց տուր և ես կհիշեմ ,
ինձ հետ կատարիր և ես կսովորեմ...
Ն. Ա. Կռայլա

Աշխարհը բարելավելու համար հարկավոր է շրջվել դեպի դրական կրթական մեթոդները: Այն պահից, երբ բացահայտվեն ավելի արդյունավետ մեթոդներ, կրթությունը կդառնա գրեթե միակ համապատասխան բնագավառը, որը կարող է բարելավել կյանքը: Կրթական դրական մեթոդների միջոցով կարելի է աշակերտների մոտ գործունեության նկատմամբ ստեղծագործական մոտեցում ձևավորել և զարգացնել միայն աշակերտներին սիստեմաբար մասնակից դարձնելով պրպտողական բնույթի աշխատանքներին, կանգնեցնելով նրանց հետզհետե բարդացող ճանաչողական խնդիրների լուծման անհրաժեշտության առջև:

Սովորողի ինքնուրույնությունը զարգացող կառուցվածք է, և որպես անձի կարևոր որակ դրսևորվում է նախադպրոցական տարիքում և զարգանալով դառնում է անձի կայուն հատկություն: Երեխայի մտավոր զարգացումը, հոգևոր կյանքը վճռականորեն կախված են մանկավարժական կուլտուրայից՝ ինչպես երեխային սովորեցնել մտածել, ինչպիսի միջոցներով զարգացնել մտավոր ընդունակությունները և նպաստել ինքնուրույնության զարգացմանը:

Ինքնուրույնության զարգացման նպատակով ուսուցիչները հաճախ կազմակերպում են ինքնուրույն աշխատանքներ: Եթե ինքնուրույնությունը անհատի անձնային որակ է, ապա ինքնուրույն աշխատանքը ուսումնական կազմակերպման ձև է: Ինքնուրույն աշխատանքի և ինքնուրույնության միջև գոյություն ունի սերտ կապ: Ինքնուրույն աշխատանքը՝ մի կողմից արդեն ձեռք բերված ինքնուրույնության արտահայտումն է, մյուս կողմից՝ ինքնուրույնության զարգացմանը նպաստող միջոց:

Այսինքն՝ ինքնուրույն աշխատանքը նպաստում է ինքնուրույնության ձևավորմանը՝ որպես անհատի որակ, իսկ ինքնուրույն աշխատանքները՝ զարգացնում են սովորողների տրամաբանությունը, ճանաչողությունն ու ակտիվությունը: Տարրական դասարաններում գործունեություն ծավալելու կարողության ձևավորումը հնարավոր է իրականացնել միայն սովորողների ինքնուրույն գործունեության արդյունավետ կազմակերպման միջոցով: Ինքնուրույն գործունեության կազմակերպումը և անցկացումը պահանջում է հատուկ մոտեցում: Այդ պատճառով անհրաժեշտ է մանրամասն մշակել դասի պլանը, որոշել ինքնուրույն աշխատանքի տեղը դասի ընթացքում, բովանդակությունը և դրա կազմակերպման ձևերն ու մեթոդները:

Ինքնուրույն աշխատելու կարողությունները մշակվում են նպատակաուղղված վարժությունների և աստիճանաբար բարդացող առաջադրանքների միջոցով: ԵՎ, առհասարակ, պետք է շեշտենք մի կարևոր հանգամանք. Սովորողների ինքնուրույն ուսումնական գործունեության համար նախատեսված առաջադրանքի բնույթը անհրաժեշտ է աստիճանաբար բարդացնել: Սակայն, պետք է նշենք, որ ըստ բարդության աստիճանի տարբեր առաջադրանքներ ընտրելը բավական բարդ է: Ընտրել հեշտ առաջադրանք, որ համապատասխանում է թույլ աշակերտների ներուժին, դժվար չէ: Բայց այստեղ մի մեծ վտանգ կա թաքնված: Եթե թույլ կարողություննոր ունեցող աշակերտը դասից դաս անընդհատ դյուրին աշխատանք կատարի, ապա այդպես կարող ենք խորացնել նրա զարգացման հետ կապված խնդիրները: Այդ պատճառով, այդպիսի սովորողների համար ճանաչողական առաջադրանքների ընտրության ընթացքում ուսուցիչն իր առջև պիտի նպատակ դնի՝ սկզբում աշխատել ներառել պարզ առաջադրանքներ, ապա աստիճանաբար յուրացման համար ներմուծել ավելի բարդ նյութեր:

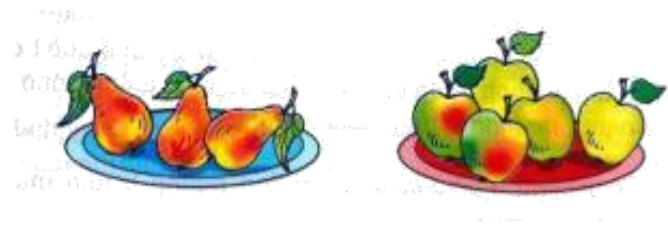
Ամեն մի խնդիր պահանջում է հարց, որի պատասխանը չի գտնվում անմիջապես: Հարկ է լինում այն փնտրել ինքնուրույնաբար: Սակայն խնդիրը ոչ բոլոր դեպքերում է զարգացնում ստեղծագործական մտածողությունը, ինքնուրույնությունը: Եթե խնդիրը լուծվում է ուսուցչի կամ դասագրքի հեղինակի ցուցադրած պատասխանի օրինակով, ապա նրա լուծումը աշակերտից

ինքնուրույն ստեղծագործական մտածողություն չի պահանջում: Աշակերտի գործողությունը նման դեպքում կրում է վերարտադրողական բնույթ,որին մենք արդեն անրադարձել ենք մեր աշխատանքի նախորդ գլխում: Այլ բան է , երբ աշակերտին լուծման պատրաստի օրինակներ չի տրվում և նա ինքը պետք է գտնի լուծման ուղին: Այդ դեպքում խնդրի լուծումը հրահրում է մտածողության ինքնուրույն աշխատանքի, նպաստում նրա ստեղծագործական զարգացմանը: Սովորողի ստեղծագործական և ճանաչողական հետաքրքրությունների զարգացումը և դրա հետ կապված գիտելիքների ինքնուրույն համալրման գործընթացը ավելի արդյունավետ է դառնում, երբ աշակերտը տեսնում է իր կատարած աշխատանքի արդյունքը: Սովորողի ինքնուրույնությունը կարելի է ստուգել<<Անավարտ նախադասություն>> մեթոդով:

Պատկերում բերված կիսատ նախադասությունների լրացումը օգնում է երեխաներին ինքնուրույն ամփոփել դասը: Տարրական դասարաններում արդյունավետ կլինի նկարների միջոցով խնդիրներ կազմելը, որը կնպաստի երեխայի ինքնուրույն մտածողության զարգացմանը:

Օրինակ՝ կազմել խնդիր ըստ նկարի:

Այսպիսով, ուսուցիչը ոչ թե պատրաստի գիտելիքներ է տալիս աշակերտներին, այլ խթանում է սովորողների ինքնուրույն որոնմանը:

Ինքնուրույն տրամաբանելու, եզրակացություններ անելու ունակության զարգացման լավագույն միջոցներից մեկն այն է, որ մենք սահմանումը ոչ թե պատրաստի ներկայացնենք երեխային, այլ փաստերը դիտել տալով, պահանջենք, որ նա եզրակացության գա, ընդհանրացում կատարի: Օրինակ արմատի ուսուցման համար գրատախտակին գրում ենք՝

արտագրել	ժամանակ	տարօրինակ
ձեռագիր	ժամացույց	օրինական

գրական անժամանակ յուրօրինակ Դիտել ենք տալիս այս շարքերը և պահանջում, որ աշակերտները որոշեն, թե յուրաքանչյուր շարքում բառերի որ մասն է կրկնվում, ապա ընդգծում ենք այդ մասը: Այնուհետև որոշում ենք, թե որ իմաստն է յուրաքանչյուր շարքում ընդհանուր: Այս վերլուծությունից հետո դասարանի հետ միասին գալիս ենք եզրահանգման՝ ընդգծված մասերը արմատներ են: ԵՎ վերջապես, ոչ բոլոր աշակերտներն են, որ կարող են գիտնականներ դառնալ, բայց դառնալ ինքնուրույն մարդ, ով ընդունակ է վերլուծել իր արարքները, վարքը, խնդիրները, իրացնել իրեն շրջակա աշխարհում պարտավոր է: Այս դեպքում ուսուցումը ենթադրում է ակտիվ մեթոդների կիրառում, մեթոդներ, որոնք նախատեսում են ոչ թե ուսուցչի կողմից պատրաստի գիտելիքների մատուցում, այլև ուսուցման ակտիվ, ճանաչողական և պրակտիկ գործունեության ընթացքում գիտելիքների և հմտությունների ինքնուրույն ձեռք

բերում:

ՄԵՓԱԿԱՆ ՓՈՐՁԱՌՈՒԹՅԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ

Հետազոտությունը կատարել են 4- րդ դասարանում, որտեղ սովորում են 15 աշակերտ Որոշեցի բացահայտել աշակերտների ինքնուրույնությունը և դա իրականացրեցի դերային խաղի միջոցով Մեր թեման էր << Լավ ընկերը>> , հանձնարարեցին աշակերտներին ընտրել դերերն ու խոսքերը՝ պահելով թեմայի բովանդակությունը կառուցել սեփական խոսքը Մեծ ոգևորություն առաջացավ աշակերտների շրջանում, նույնիսկ պասիվ աշակերտները սկսեցին մասնակցել ու չթաքցնել իրենց ոգևորությունը Աշակերտների մոտ քիչ թե շատ ստացվեց Կային աշակերտներ , ովքեր առանց դժվարանալու կատարեցին իրենց ընտրած դերն ու խոսքը 1- ին օրվա արդյունքների վերլուծություն Հանձնարարված առաջադրանքը լրիվ կատարեցին

5 աշակերտ

Մասամբ ` 8 աշակերտ

Չկարողացան կատարել ` 2 աշակերտ

Հաջորդ օրը նորից կրկնեցի մեր դերային խաղը Այս անգամ աշակերտները հստակ գիտեին իրենց անելիքը Այն աշակերտները, ովքեր հասցրել էին 1- ին դասին ավարտել առաջադրանքը , ավելի արագ ավարտեցին, նրանք , ովքեր կիսատ էին կատարել՝ ավարտեցին Կային նաև աշակերտներ,որ այդպես էլ չկարողացան ավարտին հասցնել իրենց դերը, քանի որ ունեին ինքնուրույնության խնդիր, կաշկանդվում էին և այլն

2- րդ օրվա արդյունքների վերլուծություն

Դերերը մինչև վերջ կատարեցին 9 աշակերտ

Մասամբ` 4 աշակերտ

Չհասցրեց՝ 1 աշակերտ

Այդ 2 օրերի հետազոտության արդյունքում պարզեցի, որ այն աշակերտները, ովքեր ինքնավստահ էին ինքնուրույն կարողացան հաղթահարել իրենց առջև դրված խնդիրը

Հիմնավորում - Հետազոտությանս նպատակը աշակերտների համար դարձավ ուսման նկատմամբ հետաքրքրության, ուշադրության, ինքնուրույն աշխատելու կարողության ձևավորում Որն էլ կյանքի համար կարևոր նախապայմաններից մեկն է

Հետագա անելիքները-Որպեսզի աշակերտի մոտ ձևավորվի ինքնուրույնությունն անհրաժեշտ է հանձնարարել ստեղծագործական բնույթի աշխատանքներ, կազմակերպել էքսկուրսիաներ

Երեխային պետք է տալ ավելի շատ ինքնուրույնություն , սխալվելու, իր սխալը վերլուծելու, հասկանալու և դրա հիման վրա գիտելիքների ձեռքբերմանը Թող աշակերտը չսովորի գիտությունը, թող նա հորինի այն ինքնուրույն Ժան Ժակ Ռուսո

ԵԶՐԱԿԱՑՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

Գալով մեր աշխատանքի եզրահանգմանը՝ պետք է շեշտել մի փաստ. Ինչպես, որ մայրն է ուրախանում, երբ իր երեխան սկսում է ինքնուրույն քայլել, այնպես էլ ուսուցիչը պիտի ուրախանա, երբ իր սանը դառնում է ինքնուրույն և համարձակ մտածող: Գիտությունը կարող է առաջ գնալ միայն մտքերի ազատ բախման ճանապարհով: Ահա, թե ինչու ուսուցիչը պիտի երեխայի համար նախ մտածելու լայն հնարավորություն ստեղծի: Այս ամենը կարելվույն չափով հիմնավորել ենք մեր աշխատանքի գլուխներում: Մեր կատարած ուսումնասիրության հիման վրա եզրակացրել ենք հետևյալները.

- Ինքնուրույնությունը յուրաքանչյուր մարդու կյանքում թերևս ամենակարևոր գործոններից մեկն է: Ոչ բոլոր աշակերտներն են, որ կարող են դառնալ գիտնականներ, բայց դառնալ ինքնուրույն մարդ անհրաժեշտ է: Իսկ ուսուցչի գերխնդիրն է նպաստել երեխաների մեջ այդ որակի զարգացմանը:
- Ճիշտ կազմակերպված ինքնուրույն աշխատանքը պարբերաբար անցկացնելով՝ սովորողները առավել խորը և ճկուն գիտլիք են ձեռք բերում, քան ուսուցչի կողմից պատրաստի գիտելիքների հաղորդման դեպքում:
 - Սովորողների ինքնուրույն ուսումնական գործունեության համար նախատեսված առաջադրանքների բնույթը անհրաժեշտ աստիճանաբար բարդացնել:
 - Չի կարելի թույլ ընդունակություններով աշակերտներին անընդհատ առաջադրել դյուրին առաջադրանքներ: Դրա հետևանքով կարող ենք խորացնել նրա զարգացման հետ կապված խնդիրները: Յուրաքանչյուր ուսուցիչ պետք է սկզբում աշխատի ներառել պարզ առաջադրանք, ապա աստիճանաբար յուրացման համար ներմուծի առավել բարդ նյութեր:
 - Ինքնուրույն աշխատանքների համար նախատեսված առաջադրանքները պետք է աշակերտներից պահանջեն կամային ջանք, առաջադրել այնպիսի առաջադրանքներ, որոնց կատարման համար կպահանջվի գիտելիքների կիրառում նոր իրավիճակներում:
 - Անհրաժեշտ է դպրոցում ստեղծել այնպիսի իրադրություն, որ երեխան ձգտի ինքնուրույն հասնել դրված նպատակներին, յուրացնի իր համար մատչելի գործելու

միջոցները, հնարները և ամենակարևորը՝ սովորի իր առջև որևէ ինքնուրույն նպատակ դնել և լուծել առաջադրած խնդիրը:

- Դպրոցը պետք է սովորեցնի աշակերտին լուծելու զանազան պրպտողական, ճանաչողական և գործնական խնդիրներ: Դպրոցում պետք է ուսուցանել խնդրի լուծման այնպիսի մեթոդներ և հնարներ, որոնք այսօր համագործակցային ուսուցման բովանդակությունն են կազմում, որպեսզի վաղվա ճանապարհին աշակերտը պատրաստ լինի կյանքում նոր խնդիրների ինքնուրույն լուծմանը:

Ուսուցիչը չպիտի բավարարվի աշակերտին պատրաստի գիտելիքներ մատուցելով, չէ որ պատրաստի գիտելիքների մեքենայաբար ընկալումը միակողմանի և կրավորական գործողություն է և շատ քիչ է նպաստում ինքնուրույն մտածելու ունակությունների զարգացմանը: Երեխան պիտի իմանա ցանկացած երևույթի պատճառն ու հետևանքը. Դա գիտելիքի գիտակցված յուրացման լավագույն միջոցն է: Դա կօգնի աշակերտին երազել, հայտնագործել և ապագայում գիտնական, գյուտարար և արվեստագետ դառնալ: Եվ յուրաանչյուր ուսուցիչ պետք է հիշի, որ հենց աշակերտական նստարանին է ձևավորվում ապագա մտածողն ու ստեղծագործողը...

ՕԳՏԱԳՈՐԾՎԱԾ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

Տեսական գրականություն

1. Ա.Մ. Արզումանյան, Գրականության դասավանդման մեթոդներ, ձևեր, Երևան, <<ԱՀԱ Պոլիգրաֆ>>հրատարակչություն, 2014, 100 էջ:
2. Գիտամեթոդական վերլուծական ամսագիր, մանկավարժություն, Ո. ԿԳՆ կրթության ազգային ինստիտուտ, 2008, 126 էջ:
3. Գիտական հոդվածներ, <<Մխիթար Գոշ>> , 2020, 407 էջ:
4. Երբ ընտանիքում ծնվում է հատուկ կարիքներով երեխա, Ն. Հ. Վանյան, Երևան, <<Աստղիկ>> հրատարակչություն, 2008.-38 էջ:
5. Ս. Խաչատրյան, Ուսուցման արդյունավետ հնարներ, Ֆրիդրիխ Էբերտ հիմնադրամ, Հայաստան, 2020, 74 էջ:
6. Տառը հարց և պատասխան 3-6 տարեկան երեխաների մասին, 24 էջ:

Համացանցային աղբյուրներ

1. <https://lib.armedu.am/resource/24195>
2. <https://znanio.ru/media/-----2615119>